

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Agnieszka Dziemianowicz-Bąk

BM-II.059.1.208.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 16079 Pań Posłanki Iwony Marii Kozłowskiej i Anny Wojciechowskiej, w sprawie sygnałów od rolników, którzy przez kilkadziesiąt lat pracowali w swoich indywidualnych gospodarstwach dot. problemów z uwzględnianiem pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych przy ustalaniu uprawnień pracowniczych, proszę przyjąć wyjaśnienia pozostające we właściwości Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Pojęcie „stażu pracy” nie jest zdefiniowane przez ogólnie obowiązujące przepisy prawa pracy. W praktyce jest ono używane w celu ustalenia poszczególnych uprawnień oraz świadczeń pracowniczych, których nabycie lub wymiar zależy od okresu zatrudnienia. Nie istnieje ogólna zasada nabywania prawa do wszystkich świadczeń i uprawnień pracowniczych. Zasady ustalania okresu zatrudnienia dla celu nabycia lub zachowania prawa do danego uprawnienia lub świadczenia pracowniczego mogą być regulowane odrębnie dla różnych kategorii pracowników. Regułą jest, że do okresu pracy, od którego uzależnione są uprawnienia pracownicze, wlicza się jedynie okresy zatrudnienia, tj. pracy świadczonej w ramach stosunku pracy, a więc na podstawie umowy o pracę, mianowania, powołania, wyboru, spółdzielczej umowy o pracę, zgodnie z art. 2 Kodeksu pracy.

Zasady wliczania do stażu pracy okresów pracy w gospodarstwie rolnym, od których zależą uprawnienia pracownicze uregulowano w przepisach ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy¹. Zgodnie z art. 1 ust. 1 tego aktu, ilekroć przepisy prawa lub postanowienia układu zbiorowego pracy albo porozumienia w sprawie zakładowego systemu wynagradzania przewidują wliczanie do stażu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownika wynikające ze stosunku pracy i okresów zatrudnienia w innych zakładach pracy, do stażu tego wlicza się okresy:

- prowadzenia indywidualnego gospodarstwa rolnego lub pracy w takim gospodarstwie prowadzonym przez współmałżonka;
- pracy po ukończeniu 16 roku życia w gospodarstwie rolnym prowadzonym przez rodziców lub teściów, poprzedzające objęcie tego gospodarstwa i rozpoczęcie jego prowadzenia osobiście lub wraz ze współmałżonkiem, przypadające przed 1 stycznia 1983 r.;
- pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym w charakterze domownika, w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin, przypadające po 31 grudnia 1982 r.

Art. 1 ust.1 pkt 1 ustawy wymaga, aby osoba objęta jego regulacją prowadziła indywidualne gospodarstwo rolne albo pracowała w takim gospodarstwie prowadzonym przez współmałżonka. Przez prowadzenie gospodarstwa rolnego w rozumieniu wskazanego

¹ (Dz. U. Nr 54, poz. 310);

przepisu należy rozumieć samodzielną lub wykonywaną przy pomocy innych osób (bliskich, pracowników najemnych) faktyczną pracę w gospodarstwie rolnym wykonywaną na własny rachunek w charakterze właściciela bądź posiadacza w rozumieniu art. 336 Kodeksu cywilnego (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 5.10.2001 r., II SA 1858/O1). W orzeczeniu NSA wskazał dodatkowo, że nie jest też właściwe na tle komentowanej ustawy rozróżnianie pracy w gospodarstwie rolnym od jej prowadzenia. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 wlicza się okres prowadzenia indywidualnego gospodarstwa rolnego. Ustawa nie wymaga natomiast, aby to prowadzenie było równoznaczne z osobistą pracą w gospodarstwie. Prowadzeniem gospodarstwa rolnego jest zatem nie tylko osobista fizyczna praca w polu, ale także organizowanie pracy, zarządzanie gospodarstwem, decydowanie o rodzaju produkcji (por. wyrok NSA z 24.6.2015 r., I OSK 30/14).

W innym z orzeczeń NSA wskazał ponadto, że prowadzenie gospodarstwa w rozumieniu art. 1 ust. 1 pkt 1 polega na podejmowaniu czynności prawnych, do których wymagana jest pełna zdolność do czynności prawnych, wiążąca się z uzyskaniem pełnoletności (por. wyrok NSA z 18.5.1999 r., II SA 204/99). Tym samym okres zarządzania gospodarstwem rolnym przed osiągnięciem pełnoletności nie wlicza się do okresu jego prowadzenia, o którym mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1 komentowanej normy. Prowadzenie gospodarstwa rolnego nie wymaga powiązania z jego własnością. Można prowadzić gospodarstwo będąc właścicielem, posiadaczem samoistnym lub posiadaczem zależnym (por. wyrok NSA z 30.1.2001 r., II SA 613/00, Legalis).

Stosownie do przepisu art. 3 ust. 1 ustawy o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy na wniosek zainteresowanej osoby właściwy urząd gminy jest obowiązany stwierdzić, zgodnie z art. 1 tego aktu, okresy jej pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym, wydając stosowne zaświadczenie w celu przedłożenia go w zakładzie pracy.

Dokumentami potwierdzającymi poszczególne okresy pracy w gospodarstwie rolnym są księgi podatkowe, dokumentacja związana z ubezpieczeniem społecznym, majątkowym oraz inne dokumenty znajdujące się w dyspozycji urzędu.

Jeżeli urząd gminy nie dysponuje dokumentami uzasadniającymi wydanie zaświadczenia o pracy danej osoby w indywidualnym gospodarstwie rolnym, zawiadamia ją o tej okoliczności na piśmie (przy braku zaświadczenia gminy okresy pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym mogą być udowodnione zeznaniami co najmniej dwóch świadków zamieszkujących w tym czasie na terenie, na którym jest położone to gospodarstwo rolne²). Stosownie do przepisów art. 217 – 220 Kodeksu postępowania administracyjnego, zawiadomienie to powinno przyjąć formę postanowienia o odmowie wydania zaświadczenia, zaskarżalnego w drodze zażalenia (art. 219 k.p.a.). Osoba, która kwestionuje treść wydanego zaświadczenia może dochodzić swojego roszczenia jedynie drogą pośrednią, np. wnioskować ponownie o wydanie zaświadczenia o określonej treści, a w razie wydania postanowienia o odmowie – wnieść zażalenie do wyższej instancji - ostateczności przysługuje jej skarga do NSA (por. treść uzasadnienia do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 29 maja 2003 r. II SA 1439/02 M. Praw. 2003, nr 14, s. 626).

---

² Art. 3 ust. 3 ww. ustawy. Świadkowie mogą złożyć zeznania u swojego pracodawcy, u pracodawcy pracownika ubiegającego się o wliczenie do stażu pracowniczego danego okresu pracy w gospodarstwie rolnym, w urzędzie gminy, na terenie której położone jest przedmiotowe gospodarstwo rolne, jak również przed notariuszem. Świadkowie powinni mieć świadomość odpowiedzialności karnej w razie składania fałszywych zeznań. Nie ma przeszkód aby świadkami na okoliczność pracy w gospodarstwie rolnym byli np. najbliżsi krewni czy powinowaci, zamieszkujący w tym czasie na terenie, na którym jest położone to gospodarstwo rolne.

Ocena przedstawionych przez pracownika dowodów należy do pracodawcy i to on, ustalając prawa do świadczeń czy uprawnień pracowniczych, ostatecznie stwierdza fakt spełnienia wymogów ustawowych. To pracodawca ocenia zatem wszystkie okoliczności związane z pracą w gospodarstwie rolnym. Natomiast w razie sporu między pracownikiem a pracodawcą w tym przedmiocie jedynym organem właściwym do rozstrzygnięcia sprawy jest sąd pracy, który na wniosek pracownika wszczyna postępowanie sądowe i przeprowadza postępowanie dowodowe w oparciu o obowiązujące przepisy.

W związku z powyższym, w mojej ocenie przepisy ustawy o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy nie ograniczają środków dowodowych, za pomocą których pracownik może wykazywać pracę w gospodarstwie rolnym, jedynie do zaświadczenia urzędu gminy lub zeznań świadków. Dowodem na gruncie obowiązujących przepisów mogą być w tego typu sprawach też odpisy aktów własności, orzeczenia sądowe, księgi podatkowe, dokumentacja związana z ubezpieczeniem społecznym, majątkowym, osobowym oraz inne dokumenty znajdujące się w dyspozycji gminy. Z perspektywy celów realizowanych przez ustawę o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy, przy ustalaniu prowadzenia gospodarstwa rolnego zaświadczenie z KRUS o opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne rolników może być istotnym dokumentem poświadczającym pracę w indywidualnym gospodarstwie rolnym.

Należy zauważyć, że każdy przypadek wskazywania na pracę w gospodarstwie rolnym powinien być oceniany indywidualnie, z uwzględnieniem wszelkich istotnych okoliczności, m.in. wieku danej osoby, wykonywanych przez nią czynności, charakteru i rozmiaru gospodarstwa, liczby domowników oraz innych przesłanek stwierdzonych po jej stronie (takich jak np. odbywanie studiów w miejscowości znacznie oddalonej od miejsca zamieszkania i położenia gospodarstwa rolnego czy też wykonywanie pracy w gospodarstwie rolnym w czasie wakacji). Jak już wskazano wyżej, ocena przedstawionych przez pracownika dowodów należy do pracodawcy, który ostatecznie stwierdza fakt spełnienia wymogów ustawowych przy ustalaniu prawa do świadczeń i uprawnień pracowniczych. Należy zatem ponownie podkreślić, że to pracodawca każdorazowo ocenia wszystkie okoliczności związane z pracą w charakterze domownika, a ewentualne spory między pracownikiem i pracodawcą powstałe na tym tle mogą rozstrzygać wyłącznie sądy.

Informuję, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie są zbierane dane statystyczne dotyczące liczby przypadków, w których osoby wykonujące przez wiele lat pracę w gospodarstwie lub przedsiębiorstwie rolnym spotkały się z odmową zaliczenia tych okresów do stażu pracy z przyczyn formalnych lub interpretacyjnych.

Nadmieniam, że do kierownictwa resortu docierały nieliczne sygnały dotyczące odmowy zaliczenia przez pracodawcę okresu pracy w gospodarstwie rolnym do stażu pracy. W większości dotyczyły one nieprawidłowego stosowania obowiązujących przepisów przez pracodawcę (decydującego o zaliczeniu okresu pracy w gospodarstwie), a nie kształtu czy stwierdzanej wadliwości regulacji prawnych w tym zakresie.

W związku z tym uprzejmie informuję, że aktualnie w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie są prowadzone ani planowane prace legislacyjne, których celem byłoby wprowadzenie do obowiązujących przepisów zmian postulowanych w interpelacji.

Z wyrazami szacunku

Agnieszka Dziemianowicz-Bąk
Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/